

Idänritariyökkönen

Ryskt ordenfly

Catocala adultera

Uhanalaisuusluokka (IUCN): vaarantunut (VU)

Uhanalainen (LSA 521/2021)

Luonnehdinta

Idänritariyökkönen on suurikokoinen yökkönen, sen siipiväli on 58–74 mm. Sen etusiivet ovat vaalean sinertävänharmaat ja niiden keskisarakkeen etuosa on laajalti valkeahko. Etusiivissä on kaksinkertaiset, vahvat, mustat poikkiviirut. Etusiivissä on munuaistäplä, joka on valkeahko, vahvasti mustareunainen ja sen keskellä on musta puolikuu. Takasiivet ovat oranssinvivahteisen punaiset, niissä on kaksi mustaa kaarta, joista sisempi on melko tasalevyinen. Kulmaritariyökkösestä (*C. nupta*) lajin erottaa etusiiven harmaasta pohjaväristä ja keskisarakkeen väryksestä. Myös takasiiven väritys on lajeilla erilainen ja takasiiven reunajuova kaapeampi idänritariyökkösellä.

Elinympäristö ja levinneisyys

Idänritariyökkönen elää haapaa kasvavissa lämpimissä sekametsissä, etenkin lehdoissa. Lajin toukka elää pajuilla, haavalla ja poppelilla. Aikuiset perhoset lentävät öisin heinäkuun lopulta syyskuun alkuun. Lajilla on ajoittaisia vaelluksia ja niistä syntyneitä tilapäiskantoja, mutta vakiintuneet esiintymät rajoittunevat nykyään Keski-Suomen, Keski-Pohjanmaan ja Pohjois-Karjalan alueelle. Lisäksi itärajan tuntumassa välillä Lappeenranta-Parikkala saattaa olla niukkoja esiintymiä.

Nykytila ja uhkatekijät

Idänritariyökkönen on mantereista ilmastoa suosiva laji, joka on vetäytynyt pohjoiseen viimeisten 20 vuoden aikana. Idänritariyökkösen levinneisyysalue on pienentynyt voimakkaasti. Lajin on taantunut ilmastomuutoksen takia. Ilmastomuutoksen lisäksi sitä uhkaavat tulevaisuudessa myös sopivien vanhojen metsien hakkuut, metsien puulajiston yksipuolistuminen, haapojen väheneminen ja haapajakumon katkeaminen lajin elinympäristöissä.

Hoitosuositukset

Idänritariyökkösen elinympäristöjä tulisi käsitellä vain poimintahakkuilla tai jatkuvan kasvatuksen periaatteella. Lajin elinympäristöissä tulisi säästää haavat ja huolehtia haapajakumon säilymisestä. Myös pajujen ja poppeleiden säästämisestä laji saattaa hyötyä.

Lähteet

- Hyvärinen, E., Juslén, A., Kemppainen, E., Uddström, A. & Liukko, U.-M. (toim.) 2019. Suomen lajien uhanalaisuus – Punainen kirja 2019. Ympäristöministeriö & Suomen ympäristökeskus. Helsinki. 704 s.
- Silvonen, K., Top-Jensen, M. & Fibiger, M. 2014. Suomen päivä- ja yöperhoset – maastokäsikirja (A field guide to the butterflies and moths of Finland), Oestermarie, 822 s.
- Suomen Lajitietokeskus, idänritariyökkönen. Saatavilla: <https://laji.fi/taxon/MX.62324> Viitattu 23.11.2022.

Kuva: Teppo Mutanen, CC-4.0, [Laji.fi](https://laji.fi)